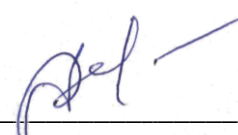

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА**Кафедра (циклова комісія) банківського та страхового бізнесу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри “ 31 ” 08 2022 року**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**Історія та філософія грошей і банківництва

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітній рівень другий (магістерський) рівень вищої освітигалузі знань 07 «Управління та адміністрування»спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

освітня програма «Банківський бізнес і фінансові технології»Факультет економічний

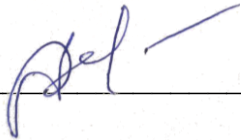
Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та філософія грошей і банківництва» для студентів за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування».

Розробник: Скоморович І. Г., доктор економічних наук, професор кафедри банківського і страхового бізнесу.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри банківського і страхового бізнесу

Протокол №   1   від « 31 »   08   2022 р.

Завідувач кафедри банківського і страхового бізнесу

_____ (Реверчук С. К.)

« 31 »   08   2022 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр, назва)	Нормативна	
Модулів - 1		Рік підготовки:	
Змістовних модулів - 2	Спеціальність <u>«Фінанси, банківська справа та страхування»</u>	2022-2023	2022-2023
Курсова робота: -		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 5,5	Освітня програма <u>«Банківський бізнес і фінансові технології»</u>	<i>Лекції</i>	
		16 год.	8 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		16 год.	6 год.
		<i>Лабораторні</i>	
	Освітній ступінь: <u>магістр</u>	–	
		<i>Самостійна робота</i>	
		88 год.	106 год.
		ІНДЗ:	
		–	-
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання – 0,36
- для заочної форми навчання – 0,13

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: охарактеризувати виникнення та еволюцію грошей та банківництва як основних економічних категорій, а також їхнє місце у системі філософських понять та поглядів.

Завдання дисципліни: з'ясувати історичні аспекти виділення понять «гроші» і «банківництво» у самостійні економічні категорії; охарактеризувати основні етапи становлення та розвитку грошового і банківського господарств у процесі еволюції економічних відносин; розібрати принципи функціонування стародавніх та середньовічних банків та вивчити їх вплив на сучасне банківництво; розкрити вплив традицій та юридичних норм іноземних держав на еволюцію грошей і банківської справи на українських землях; висвітлити місце українських грошової і банківської систем у контексті історичного поступу світової економіки.

Предмет дисципліни: історичний процес появи, розвитку і взаємодії грошей та банківництва на різних етапах еволюції суспільства.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки магістрів. Теоретичною і методологічною базою вивчення історії та філософії грошей і банківництва є знання з дисциплін: гроші та кредит, банківництво та страхування, фінанси, філософія, історія економіки та економічних вчень.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати:

- концепції виникнення грошей та їхнє місце серед філософських понять, причини появи перших банків, основні етапи розвитку грошових систем;
- види грошей у Стародавній Греції та Римі, відмінності у видах грошових знаків, різновиди монет, спеціалізації античних банкірів, етапи виникнення і формування грошових систем в державах українського Причорномор'я, розвиток банківництва під впливом давньогрецьких традицій;
- види та періодизацію грошово-монетних систем та банківництва в Середньовічній Європі, причини появи основних грошових одиниць, місце церкви в еволюції середньовічного банківництва;
- етапи розвитку грошових систем Київської Русі, причини карбування монет руськими князями, настання без монетного періоду, основні положення Руської Правди щодо ведення кредитної діяльності;
- риси грошового обігу на українських землях у складі Польсько-Литовської держави, витоки формування грошової системи Речі Посполитої, правове положення Львівського монетного двору;
- проблеми грошового обігу у середовищі українського козацтва, роль українських гетьманів у створенні національної грошової системи, етапи зародження перших централізованих банківських установ;
- передумови виникнення банківництва, структуру грошового господарства в Україні у складі Російської імперії, причини знецінення паперових грошей, грошові реформи на українських землях;
- особливості грошової та банківської систем на західноукраїнських землях у складі Австро-Угорської імперії, передумови виникнення українських банків;
- особливості функціонування грошових систем країн Західної Європи в епоху промислової революції, операції банків Англії, Франції, Німеччини, Швеції;
- порядок впровадження власних грошових одиниць в УНР, види банків, особливості емісії та обігу грошей у період визвольних змагань українців;
- особливості формування грошово-банківської системи на українських землях у складі Польщі, етапи грошової емісії в СРСР;
- причини виокремлення грошово-банківської системи України зі складу СРСР, структуру НБУ, етапи становлення сучасної банківської системи, особливості організації випуску грошових знаків та грошового обігу в Україні;

- основні риси та елементи грошово-банківської системи Європи і світу, етапи еволюції Європейської валютної системи, різновиди грошових знаків країн ЄС;

еміти:

- розрізняти концепції виникнення грошей, функції грошей, володіти знаннями щодо умов виникнення і форм банківництва;

- визначати співвідношення між різними монетами та ваговими одиницями, володіти знаннями щодо функціонування монетних систем міст-полісів, розвитку банківництва в античному світі, приналежність монет до грошових систем причорноморських міст, проводити валютно-обмінні операції за давньогрецькими правилами;

- проводити періодизацію розвитку монетної справи і грошового обігу в Середньовічній Європі, розрізняти грошові знаки різних європейських державних утворень;

- класифікувати перші українські монети, розрізняти види гривні, різновиди монетної гривні, визначати співвідношення між складовими лічильної гривні;

- розрізняти вплив польської та литовської грошових систем на грошовий обіг на українських землях, виділяти періоди розвитку банківництва на території Речі Посполитої, визначати монети, карбовані у Львові;

- характеризувати грошові реформи в період козацько-гетьманської доби, розрізняти монети, які використовувалися в обігу;

- характеризувати грошові реформи в Україні у складі Російської імперії, структурувати грошове господарство України, володіти знаннями щодо операцій тогочасних банків, розрізняти грошові знаки на українських землях у складі Австрійської монархії та Австро-Угорської імперії, виділяти особливості ведення банківської справи, характеризувати діяльність різних видів банків;

- розрізняти особливості грошових систем країн Західної Європи в епоху промислової революції, розрізняти монети та паперові гроші, емітовані в країнах Західної Європи;

- розрізняти грошові знаки УНР, виділяти особливості грошових реформ, які проводилися в УНР, класифікувати бони недержавних емісій;

- характеризувати періоди грошових емісій в Україні у складі СРСР та в часи незалежності, етапи становлення банківської системи ринкового типу, розрізняти грошові знаки незалежної України;

- розрізняти елементи грошово-банківської системи Європи і світу, виділяти відмінності грошової одиниці євро залежно від держави-емітента, формулювати шляхи зміцнення гривні і банків в Україні.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими та управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ФК 7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК 8. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК 10. Здатність організувати банківську операційну діяльність з використанням сучасних фінансових технологій обслуговування клієнтів для забезпечення ефективного функціонування банку.

ФК 14. Здатність використовувати теоретичні знання з історії грошей і банківництва, визначати роль грошей та банків в економіці, розробляти прогнози розвитку банківської діяльності та формувати систему банківської безпеки.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПРН 2. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН 3. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПРН 4. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН 8. Вміти застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними.

ПРН 14. Організувати ефективну банківську операційну діяльність, використовуючи новітні фінансові технології та маркетингові інструменти, формувати напрями інноваційного розвитку банку.

ПРН 17. Визначати роль грошей та банків в економіці, використовуючи сучасні фінансові технології, розробляти програми розвитку банківської діяльності та формувати систему банківської безпеки.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Гроші і банки в епоху Античності та Середньовіччя.

Тема 1. Виникнення та суть грошей та банків.

Що вивчає історія грошей і банківництва? Методологія аналізу історії грошей і банківництва та їхньої філософії. Перші згадки про гроші та банки. Концепції виникнення грошей. Різні товари як гроші в різних народів у різний час. Виділення срібла і золота у роль грошей. Класифікація грошей, їх функції. Повноцінні і неповноцінні гроші. Умови виникнення і форми банківництва. Перші банки – культові споруди. Торговельні дома в Вавилоні.

Література: [1], [2], [3], [13], [19], [35].

Тема 2. Гроші та банківництво у Стародавніх Греції та Римі.

Види грошей у Давній Греції. Монетна система Афін (лепта, халки, оболі, драхми, статери, міни і таланти). Монетні системи міст-полісів. Старогрецькі монети – твори мистецтва. Банківництво у Давній Греції. Храми – державні банки. Банкіри-трапезити – раби за походженням. “Банкірська промова” Ісократ. Операції давньогрецьких банків. Основні етапи розвитку грошової системи Стародавнього Риму та їх характеристика. Перші золоті монети – ауреуси. Співвідношення між різними монетами. Банківництво Стародавнього Риму. Менсарії, аргентарії, нуммулярії. Банкові книги, система безготівкових розрахунків. Об’єднання римських банкірів в асоціації. Давньогрецькі та давньоримські монети на території України.

Література: [2], [3], [6].

Тема 3. Грошово-банківське господарство в Північному Причорномор’ї.

Виникнення і формування грошових систем в Українському Причорномор’ї. Вплив грошових систем держав-загарбників на монетне виробництво. Монети Тіри, Керкінітиди, Німфея, Феодосії, Ніконія. Гроші в Ольвії. “Дельфіни” і “стріли”, аси та інші види монет. Банківництво в Ольвії: обмін монет. Гроші Херсонеса. Номофілаки. Карбування монет під впливом

грецької та римської грошових систем. “Елевтерія” на монетах. Грошове господарство Боспорського царства. Монети Пантікапея. Монетне карбування Археанактидів, Спартоکیدів, намісників Митридата VI Євпатора та Риму.

Література: [1], [2], [3], [6], [8], [9], [10], [21], [52].

Тема 4. Грошово-банківське господарство у Середньовічній Європі.

Види та розвиток грошово–монетних систем у країнах Середньовічної Європи. Періодизація історії монетної справи і грошового обігу Середньовіччя. Варварські наслідування римських монет в Європі. Організація монетної справи в Середньовіччі. Періоди денарія, гроша та флорина, талера. Карбування монет на території Франції, Англії, Італії, на німецьких і чеських землях. Заходи володарів проти децентралізації монетної справи. Розвиток банківництва в Європі. Вплив італійських банкірів на виникнення і становлення європейських банків. Місце християнської релігії в еволюції банківництва.

Література: [2], [3], [6], [19], [31], [52].

Тема 5. Формування грошово–банківської системи Київської Русі.

Вплив іноземних грошових систем на формування грошового обігу в Давньоруській державі. Куфічні монети, західноєвропейські денарії. Вплив арабських дірхемів на виникнення назв українських грошових одиниць. Перші українські монети, їх класифікація. Златники і срібляники київських князів. Причини їх емісії та припинення карбування. Виникнення, склад і розвиток грошової системи Київської Русі. Гривня вагова, лічильна та грошова. Київські, новгородські, чернігівські, татарські та литовські гривні. Зародження банківництва в Київській Русі. “Руська правда” як основний документ, що регулює кредитні відносини на Русі.

Література: [1], [2], [3], [5], [6], [23], [38], [39], [43], [52].

Тема 6. Особливості грошей і банківництва в період існування Польсько-Литовської держави.

Витоки формування грошової системи на українських землях у складі держави Річ Посполита. Руські гроші карбовані у Львові. Правове положення Львівського монетного двору. Основні риси грошового обігу в Україні в XVI – XVII ст. Вплив польської та литовської грошових систем на грошовий обіг на загарблених українських землях. Поширення на Україні західноєвропейських талерів, флоринів, дукатів. Розвиток банківництва на території Речі Посполитої. Місце євреїв в лихварських та торговельних операціях. Перші спроби централізації банківської справи.

Література: [1], [2], [3], [5], [6], [25], [26], [27], [28], [43], [52].

Тема 7. Грошове господарство козацько-гетьманської доби.

Грошовий обіг у середовищі українського козацтва. Використання в обігу російських, західноєвропейських, турецьких та татарських монет. Проблема власної грошової одиниці для козацького війська. Українські гетьмани та їх роль у створенні національної грошової системи. Карбування монет П.Дорошенком та І.Самойловичем. Організація випуску севських чехів. Грошовий обіг в Україні після союзу з Московією. Грошова реформа Олексія Михайловича. Єфимки з ознакою. Мідний бунт. Грошова реформа Петра I. Розповсюдження російських монет на українських землях. Грошовий обіг та банківські інститути на Західній Україні. Випуск боратинок та тимфів. Карбування монет на львівському монетному дворі. Грошова реформа Станіслава Августа Понятовського. Кредитні відносини в сільській та міській місцевостях. Зародження перших централізованих банківських установ. Павло та Мартин Кампіани – батьки банківської справи у Львові.

Література: [1], [2], [3], [5], [6], [25], [26], [27], [28], [40], [43], [52].

Змістовий модуль 2. Грошово-банківська сфера в період економічного лібералізму та в сучасній економіці.

Тема 8. Гроші та банківництво України у складі Російської імперії.

Передумови виникнення банків в Росії і в Україні. Створення асигнаційних банків у Петербурзі та Москві. Асигнації – перші паперові гроші на українських землях. Структура грошового господарства України як складової Російської імперії. Грошова реформа 1839 р. – введення срібного монOMETALІЗМУ. Емісія спеціальних депозитних білетів. Знецінення паперових грошей. Карбування платинових монет. Грошова реформа Ю. Вітте. Введення золотомонетного стандарту. Міцність грошової системи Російської імперії. Становлення банківської системи Російської імперії. Державний позиковий, Дворянський, Мідний, Артилерійський банки. Накази суспільного піклування. Державний комерційний банк. Державний банк Російської імперії, його операції. Відділення Державного банку на українських землях. Банки в Україні XIX – поч. XX ст. Українські іпотечні (земельні) банки, їх операції. Державні іпотечні банки: Дворянський земельний та Селянський поземельний. Акціонерні комерційні банки в Україні. Відділення російських банків на українських землях. Громадські банки, товариства взаємного кредитування, позичково-ощадні каси.

Література: [1], [2], [3], [4], [5], [6], [7], [40], [52].

Тема 9. Грошово-банківське господарство Австрійської імперії та Австро-Угорської монархії.

Умови формування грошової системи на українських територіях. Грошовий обіг на західноукраїнських землях у складі Австрійської імперії. Банкоцетлі – перші австрійські паперові гроші. Викупні та антиципаційні білети. Стандартизація грошового обігу. Введення золотого монOMETALІЗМУ. Кронова валюта та її розмінні монети – гелери. Особливості банківської системи на західноукраїнських землях у складі Австро-Угорської імперії. Ощадні каси, банкірські дома, філії австрійських банків. Розвиток банківської справи у Львові. Економічні та політичні передумови виникнення українських банківських установ в Західній Україні. Українські кооперативні банківські установи в Галичині. Іпотечні банки Галичини. Побожні банки вірмен у Львові.

Основні принципи управління та діяльності побожних банків. Банківські установи на Буковині. Приватні гроші на західноукраїнських землях, причини їх випуску та масштаби поширення.

Література: [1], [2], [3], [5], [6], [12], [24], [28], [52].

Тема 10. Грошово – банківські системи країн Західної Європи в епоху промислової революції.

Грошова система Англії. Золоті монети: гінеї та соверени. Зародження банківництва в ювелірних майстернях. Створення Банку Англії. Операції центрального банку та його вплив на емісійні банки. Банкноти Банку Англії як законний засіб платежу. Джон Ло – ініціатор випуску перших паперових грошей у Франції. Успіхи та крах Королівського банку Франції. Грошова система заснована на франку. Емісійні банки Франції. Створення Наполеоном Банку Франції. Грошові системи роздрібної Німеччини. Дрезденська та Австрійсько-Баварська монетні конвенції. Віденський монетний союз, введення союзних талерів. Грошова система Німецької імперії. Еволюція центрального банку Німеччини. Приватні емісійні банки. Кредитні товариства райффайзенівського типу та каси Шульце з Деліча. Банкірський дім Ротшильдів. Стандартизація грошово-банківської системи в Західній Європі. Латинський та Скандинавський монетні союзи. Швеція: перші паперові гроші тривалого використання в Європі.

Література: [1], [2], [3], [5], [6], [11], [20], [29], [30], [44], [52].

Тема 11. Гроші та банківництво УНР.

Грошова система впроваджена Центральною Радою УНР. Український Державний банк. Тимчасовий закон про випуск державних кредитових білетів УНР. Емісія карбованців. Розмінні грошові знаки – шаги. Закон про гривню як грошову одиницю УНР. Український Народний кооперативний банк. Гроші та банківництво Української держави (Гетьман Скоропадський). Білети Державної скарбниці. Емісія грошей у Німеччині та Україні. Обмеження обігу російських

грошей. Український Державний земельний банк. Грошово-банківська система Директорії (В. Винниченко, С. Петлюра). Грошова реформа Б.Мартоса: вилучення з обігу російських номіналів. Грошове забезпечення західноукраїнських земель. Друкування грошей у Києві, Кам'янець-Подільському, Станіславові та Вінниці. Міські та приватні грошові емісії у період визвольних змагань українського народу. Класифікація бон недержавних емісій.

Література: [1], [2], [3], [5], [6], [15], [16], [17], [32], [33], [41], [43], [52].

Тема 12. Гроші та банківництво України у складі СРСР.

Грошово-банківська система на українських землях у складі Польщі. Емісійний інститут Другої Речі Посполитої – Польська Крайова Каса Позичкова. Польські марки. Становлення Банку Польського, емісія злотих. Наддрукові та “пам’ятникові” розмінні паперові білети. Грошово-банківська система в Українському Закарпатті у складі Угорщини і Словаччини. Гроші та банки Буковини у складі Румунії. Угорські та словацькі крони, румунські леї.

Періодизація грошових емісій в СРСР та їх характеристика. Розрахункові знаки Російської Федерації. Період військового комунізму, неп. Грошова реформа 1922-1924 рр. в СРСР. Грошово-банківська система в Україні під час окупації Німеччиною. Білети імперських кредитних кас – рейхсмарки. Емісійні банки в Рівне та Кракові. Розрахункові знаки німецьких збройних сил. Передумови виникнення та класифікація випусків грошових документів на українських землях. Суть, види та функції бофонів. Грошові документи ОУН – УПА у 1939 – 1952 рр. Випуск українських грошових документів за межами України. Грошові реформи 1947 р., 1961 р. та 1991 р.

Банківська система СРСР. Еволюція Державного банку СРСР. Створення галузевих комерційних банків та товариств взаємного кредиту в період непу. Кредитна реформа 1930-1932 рр. Ощадна справа в СРСР. Реорганізація кредитної системи у 1987 р. Реєстрація перших українських комерційних банків.

Література: [1], [2], [3], [5], [6], [14], [17], [18], [22], [34], [36], [42], [52].

Тема 13. Формування грошово-банківської системи України після 1991 р.

Перші кроки виокремлення грошово-банківської системи України зі складу СРСР. Утворення Національного банку України, його структура та керівні органи. Становлення українських банків та кредитних спілок. Сучасна банківська система України.

Купонно-карбованцева грошова система в Україні. Введення купонів багаторазового використання в готівковий обіг. Друкування українських купонно-карбованців у Франції та Великобританії, їхні номінали та оформлення. Припинення функціонування рубля в грошовому обігу України. Організація випуску української монети. Пам'ятні та ювілейні монети, їхнє місце на світовому нумізматичному ринку. Українські обігові монети. Монетний двір НБУ. Грошова реформа 1996 року – введення гривні та копійки. Курс та порядок обміну купонно-карбованців на гривні. Результати грошової реформи. Зовнішнє оформлення та друкування гривні. Банкнотна фабрика НБУ та Фабрика банкнотного паперу.

Література: [1], [2], [3], [5], [6], [12], [17], [41], [43], [52], [53].

Тема 14. Україна в грошово-банківській системі Європи.

Основні риси та елементи грошово-банківської системи Європи і світу. Еволюція Європейської валютної системи. Євро і українська грошово-банківська перспектива. Гроші і банки України в умовах глобалізації. Шляхи зміцнення гривні і банків в Україні.

Література: [1], [2], [3], [5], [6], [17], [30], [52], [53].

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	Усьо- го	у тому числі					Усьо- го	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Гроші і банки в епоху Античності та Середньовіччя.													
Тема 1. Виникнення та суть грошей та банків	10	2	2	-	-	6	8,5	1	0,5	-	-	7	
Тема 2. Гроші та банківництво у Стародавніх Греції та Римі	8	1	1	-	-	6	8	0,5	0,5	-	-	7	
Тема 3. Грошово-банківське господарство в Північному Причорномор'ї	9	1	1	-	-	7	8	0,5	0,5	-	-	7	
Тема 4. Грошово-банківське господарство у Середньовічній Європі	8	1	1	-	-	6	9	0,5	0,5	-	-	8	
Тема 5. Формування грошово-банківської системи Київської Русі	9	1	1	-	-	7	9	0,5	0,5	-	-	8	
Тема 6. Особливості грошей і банківництва в період існування Польсько-Литовської держави	8	1	1	-	-	6	8,75	0,5	0,25	-	-	8	
Тема 7. Грошове господарство козацько-гетьманської доби	8	1	1	-	-	6	8,75	0,5	0,25	-	-	8	
Разом – зм. модуль 1	60	8	8	-	-	44	60	4	3	-	-	53	
Змістовий модуль 2. Грошово-банківська сфера в період економічного лібералізму та в сучасній економіці.													
Тема 8. Гроші та банківництво України у складі Російської імперії	8	1	1	-	-	6	8	0,5	0,5	-	-	7	
Тема 9. Грошово-банківське господарство Австрійської імперії та Австро-Угорської монархії	8	1	1	-	-	6	8	0,5	0,5	-	-	7	
Тема 10. Грошово-банківські системи країн Західної Європи в епоху промислової революції	9	1	1	-	-	7	8	0,5	0,5	-	-	7	
Тема 11. Гроші та банківництво УНР	8	1	1	-	-	6	9	0,5	0,5	-	-	8	
Тема 12. Гроші та банківництво України у складі СРСР	9	1	1	-	-	7	9	0,5	0,5	-	-	8	
Тема 13. Формування грошово-банківської системи України після 1991 року	8	1	1	-	-	6	8,75	0,5	0,25	-	-	8	
Тема 14. Україна в грошово-банківській системі Європи	10	2	2	-	-	6	9,25	1	0,25	-	-	8	
Разом – зм. модуль 2	60	8	8	-	-	44	60	4	3	-	-	53	
Усього годин	120	16	16	-	-	88	120	8	6	-	-	106	

5. Темі практичних занять

(денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Виникнення й суть грошей і банків.	2
2	Гроші та банківництво у Стародавніх Греції та Римі. Грошово-банківське господарство в Північному Причорномор'ї.	2
3	Грошово-банківське господарство в Середньовічній Європі. Формування грошово – банківської системи Київської Русі.	2
4	Особливості грошей та банківництва в період існування Польсько-Литовської держави. Грошове господарство козацько – гетьманської доби.	2
5	Гроші та банківництво України у складі Російської імперії. Грошово-банківське господарство України Австрійської імперії та Австро-Угорської монархії.	2
6	Грошово – банківські системи країн Західної Європи в епоху промислової революції. Гроші та банківництво УНР.	2
7	Гроші та банківництво України у складі СРСР. Формування грошово-банківської системи України після 1991 року.	2
8	Україна в грошово–банківській системі Європи.	2

(заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Виникнення й суть грошей і банків. Гроші та банківництво у Стародавніх Греції та Римі.	1
2	Грошово-банківське господарство в Північному Причорномор'ї. Грошово-банківське господарство в Середньовічній Європі.	1
3	Формування грошово – банківської системи Київської Русі. Особливості грошей та банківництва в період існування Польсько-Литовської держави. Грошове господарство козацько – гетьманської доби.	1
4	Гроші та банківництво України у складі Російської імперії. Грошово-банківське господарство України Австрійської імперії та Австро-Угорської монархії.	1
5	Грошово – банківські системи країн Західної Європи в епоху промислової революції. Гроші та банківництво УНР.	1
6	Гроші та банківництво України у складі СРСР. Формування грошово-банківської системи України після 1991 року. Україна в грошово–банківській системі Європи.	1

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Виникнення та суть грошей та банків	6	7
2	Гроші та банківництво у Стародавніх Греції та Римі	6	7
3	Грошово-банківське господарство в Північному Причорномор'ї	7	7
4	Грошово-банківське господарство у Середньовічній Європі	6	8

5	Формування грошово-банківської системи Київської Русі	7	8
6	Особливості грошей і банківництва в період існування Польсько-Литовської держави	6	8
7	Грошове господарство козацько-гетьманської доби	6	8
8	Гроші та банківництво України у складі Російської імперії	6	7
9	Грошово-банківське господарство Австрійської імперії та Австро-Угорської монархії	6	7
10	Грошово- банківські системи країн Західної Європи в епоху промислової революції	7	7
11	Гроші та банківництво УНР	6	8
12	Гроші та банківництво України у складі СРСР	7	8
13	Формування грошово-банківської системи України після 1991 року	6	8
14	Україна в грошово-банківській системі Європи	6	8
	Разом	88	106

7. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (творча робота)

1. Гроші і наука
2. Гроші і здоров'я
3. Гроші і творчість (культура)
4. Гроші і влада
5. Гроші і релігія (духовність)
6. Гроші і сім'я
7. Гроші і свобода
8. Гроші і війна
9. Гроші і власність
10. Гроші: добро чи зло
11. Філософи про гроші
12. Багатство і бідність через призму грошового накопичення

8. Методи навчання

Методи навчання і викладання: пояснювально-ілюстративний, проблемно-пошуковий, аналітичний. Передбачені інформаційні та проблемні лекції. Семінарські заняття проводяться у формі бесід (бесід-повідомлень, бесід повторень, контрольних бесід) зі студентами, розв'язанні ними тренувальних вправ, проведенні дослідних робіт у формі індивідуального аналітичного завдання.

Методи оцінювання досягнення результатів навчання: усне опитування та написання контрольних робіт за тематикою лекційних і практичних занять.

9. Методи контролю

Під час поточного контролю застосовуються такі методи оцінювання знань студентів: усне опитування, контрольні роботи.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Залік виставляється за результатами поточного контролю.

10. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Поточне тестування та самостійна робота	Сума
---	------

Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2							100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою:

- максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни, яка завершується заліком, становить 100 балів;
- при оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Кількість балів	За шкалою ECTS	Оцінка
90-100	A	зараховано
81-89	B	
71-80	C	
61-70	D	
51-60	E	
0-50	FX	незараховано

10. Методичне забезпечення

1. Скоморович І. Г. Історія та філософія грошей і банківництва. Плани практичних занять для студентів-магістрів спеціальності 8.03050802 “Банківська справа”. – Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. – 12 с.
2. Скоморович І. Г. Історія грошей і банківництва: тести і вправи. – Львів : ЛНУ ім.І.Франка, 2005. – 60 с.

11. Рекомендована література

Базова

1. Гроші України / Р. М. Шуст, А. Л. Крижанівський, О. П. Целуйко та ін. – Х. : Фоліо, 2011. – 503 с.
2. Дорофєєва Н.В., Комаринська З.М. З історії грошей України. – Львів, 2000.
3. Скоморович І.Г., Реверчук С.К., Малик Я.Й. та ін. Історія грошей і банківництва: Підручник. – К., 2004.
4. Стельмах В.С., Д’яконова І.І., Сало І.В., Сенищ П.М., Соколенко Т.І. Фінансово-кредитна система України-Росії (XVIII-XX ст.). – Суми, 2000.
5. Тхоржевський Р.Й. Нариси історії грошей в Україні. – Тернопіль, 1999.
6. Шуст Р. М. Нумізмати́ка: історія грошового обігу та монетної справи в Україні: [навч. посібник] / Р. М. Шуст. – К. : Знання, 2007. – 371 с.

Допоміжна

7. Ананьев Б.В. Банкирские дома в России, 1860 – 1914 гг.: Очерки истории частного предпринимательства. – Л., 1991.
8. Анохин В. Монеты античных городов Северного Причерноморья. – М., 1989.
9. Анохин В. Монетное дело Боспора. – К., 1986.
10. Анохин В. Монетное дело Херсонеса. – К., 1977.
11. Бааш Э. История экономического развития Голландии в XVI – XVIII веках. – М., 1949.
12. Банки Львова: минуле і сучасне. – Львів, 2002.
13. Войтов А.Г. Деньги. – М., 2002.

14. Гайдай О., Хаварівський Б. Бофони. – Тернопіль, 1995.
15. Гловінський Є. Гроші // Енциклопедія українознавства. Т.2. – Львів, 1993.
16. Гнатишак М. Державні гроші України 1917 – 1920 рр. – Клівленд, 1974.
17. Гроші в Україні: факти і документи. – К., 1998.
18. Гусаков А., Лабазов В., Светников М. Денежное обращение и кредит СССР. – М., 1960.
19. Зварич В., Шуст Р. Нумізмати́ка: Довідник. – Тернопіль, 1998.
20. Зомбарт В. История экономического развития Германии в XIX веке. – С.Пб.
21. Казаманова Л. Введение в античную нумизматику. – М., 1969.
22. Клименко О. Грошові документи ОУН-УПА (бофони) 1939-1952 рр. – Тернопіль, 1999.
23. Ключевский В.О. Сочинения в 9-ти томах. Т.6, 7. – М., 1989.
24. Котлобулатова І. Львівські скарбниці. – Львів, 2002.
25. Котляр М. Галицька Русь у II пол. XIV – першій чверті XVI ст. – К., 1968.
26. Котляр М. Грошовий обіг на Україні в епоху феодалізму. – К., 1971.
27. Котляр М.Ф. Нариси історії обігу й лічби монет на Україні XIV – XVIII ст. – К., 1981.
28. Краузе С.В. Монети та грошовий обіг Галичини. – Коломия, 2000.
29. Кротков В.Т. Очерки по денежному обращению и кредиту иностранных государств. – М., 1947.
30. Лановик Б. та ін. Україна і світ: Історія господарства. – К., 1994.
31. Луццато Дж. Экономическая история Италии. – М., 1954.
32. Малик Я., Вол Б., Чуприна В. Історія української державності. – Львів, 1995.
33. Мартос Б., Зозуля Я. Гроші Української держави. – Мюнхен, 1972.
34. Мельникова А. Твердые деньги. – М., 1973.
35. Пашкус Ю.Р. Эволюция денег при капитализме. – М., 1990.
36. Рутковский Я. Экономическая история Польши. – М., 1953.
37. Сенилов В.М. Военные деньги Второй мировой войны. – М., 1991.
38. Сотникова М.П., Спасский И.Г. Тысячелетие древнейших монет России. – Л., 1983.
39. Спасский И.Г. Русская монетная система. – Л., 1970.
40. Уздеников В.В. Монеты России. 1700-1917 гг. – М., 1986.
41. Швець В. Каталог українських грошей від 1917. – Львів, 1997.
42. Щелоков А. Монеты СССР. – М., 1989.
43. Ющенко В., Панченко В. Історія української гривні. – К., 1999.
44. Эшли У.Дж. Экономическая история Англии в связи с экономической теорией. – М., 1897.
45. Ескевич И. Метафізика денег. Три действия с прологом и эпилогом. – М., 2006.
46. Ильин В.В. Власть и деньги. – К., 2008.
47. Ильин В.В. Магия денег. История, философия, жизнь. – К., 2011.
48. Ильин В.В. Философия богатства: человек в мире денег. – К., 2005.
49. Ильин В.В. Фінансова цивілізація. – К., 2007.
50. Мазараки А.А., Ильин В.В. Философия денег. – К., 2004.
51. Стельмах В.С., Смолженко Т.С., Скрипник З.Е. Гроші — людина — соціум: параметри взаємин. – Львів, 2006.

12. Інформаційні ресурси

52. www.bank.gov.ua

53. www.rada.kiev.ua